

כסלו תשפ"ו
נובמבר 2025

שריפות פסולת ביהודה ושומרון – רקע, כשלים ופתרונות

מוגש לוועדה לביקורת המדינה של הכנסת

רקע

שריפות הפסולת ברחבי יהודה ושומרון הן תופעה רבת שנים שהולכת ומתרחבת עם הזמן. אלפי שריפות של פסולת מסוגים שונים – ובעיקר פסולת ביתית, חקלאית ואלקטרונית – מתרחשות באזור בכל שנה, במהלך כל שעות היממה. שריפות אלו פוגעות באיכות חיהם ובבריאותם של מיליוני ישראלים ופלסטינים המתגוררים בשטחי יהודה ושומרון ולאורך קו התפר.

במרץ 2024 פרסם מבקר המדינה דוח מיוחד בנושא. על פי האומדנים המובאים בדוח, בשנת 2022 כ-422,000 טונות פסולת מעורבת, שהן כ-45% מסך הפסולת הפלסטינית המעורבת שיוצרה על ידי משקי הבית והעסקים ביהודה ושומרון בשנה זו, נשרפו באתרים פיראטיים, בהיעדר פתרונות זמינים לטיפול בפסולת וכדי לחסוך בעלויות כספיות. כ-180,000 טונות מתוכה נשרפו ב-77 מזבלות לא מוסדרות שייצרו זיהום אוויר חוצה גבולות משמעותי.¹

פסולת אלקטרונית, ובעיקר כבלים וציוד אלקטרוני, שמקורה ברובה בישראל, נשרפת גם היא בהיקפים עצומים ביהודה ושומרון. לפי אומדן של האו"ם משנת 2020 מדי שנה מוברחות מישראל לשטחי יהודה ושומרון בין 57,000 ל-64,000 טונות פסולת אלקטרונית, שהן כ-30-40% מכלל הפסולת האלקטרונית המיוצרת במדינת ישראל.² מרביתה של פסולת זו מועבר לשריפה פיראטית, בעיקר בכפרים אידנא, בית עווא ודיר סאמת שבאזור דרום-מערב הר חברון, לצורך מיצוי מתכות במטרה להפיק רווחים כספיים. מחקר נוסף שבחן את התופעה הציג אומדן שעל פיו נשרפות באתרים אלו בין 52,000 ל-59,000 טונות פסולת אלקטרונית בשנה.³ לצורך מיצוי מתכות מועלים באש גם צמיגים, אך בשונה מהפסולת האלקטרונית, שריפת הצמיגים אינה שיטתית והיא מתרחשת לרוב באופן אקראי.

מתצפיות בשטח ומדיווחי תושבים עולה כי ברחבי יהודה ושומרון נשרף גזם בכמויות גדולות, תוך עלייה ניכרת בהיקף השריפות בעונת מסיק הזיתים. גם פסולת חקלאית שאינה צמחית הכוללת ניילונים, ציוד השקיה ושאריות חומרי הדברה, נשרפת בכמויות לא מבטלות, אולם מעולם לא התבצעו אומדנים על כמויות הפסולת החקלאית, הצמחית ושאונה צמחית, שנשרפת.

¹ זיהום אוויר חוצה גבולות שמקורו בשריפת פסולת באזור יהודה ושומרון (מבקר המדינה, דוח ביקורת מיוחד, מרץ 2024).

² State of Environment and Outlook Report for the occupied Palestinian territory 2020, עמוד 15 (UNEP, אוגוסט 2020)

³ Davis, J.-M., & Garb, Y. Extended responsibility or continued dis/articulation? Critical perspectives on electronic waste policies from the Israeli-Palestinian case. Environment and Planning E: Nature and Space, 2(2), אפריל 2019

נוסף על סוגי הפסולת שצוינו לעיל, גם פסולת בניין בכמויות לא ידועות מוצאת את דרכה משטחי מדינת ישראל אל מעבר לקו הירוק, על ידי קבלנים ישראלים החוסכים בעלויות שינוע והטמנה. גם חלק מפסולת זו מועלה באש, ככל הנראה בהיקפים נמוכים ביחס לזרמי הפסולת האחרים.

נזקים סביבתיים

שריפות הפסולת גורמות נזקים סביבתיים קשים:

- זיהום האוויר – על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה, שריפות הפסולת אחראיות לפליטה לאוויר של 75% מהחומרים המסרטנים או החשודים כמסרטנים בישראל ו-27% מכלל החלקיקים הנשימים העדינים (PM2.5).⁴ בתנאים מטאורולוגיים של אינוורסיה נלכד האוויר המזהם בגובה נמוך, נישא למרחק של קילומטרים ממוקד השריפה ומזהם את האוויר על פני אזורים נרחבים. נתונים אלו כוללים אך ורק את הפליטות כתוצאה משריפות פסולת בתחומי מדינת ישראל. מחקר של משרד מבקר המדינה המובא בדוח המבקר ממרץ 2024 קובע כי בהתחשב בשריפות הפסולת ביהודה ושומרון, זיהום האוויר במדינת ישראל הנגרם משריפות פסולת גבוה בכ-60% מהערכות המשרד להגנת הסביבה.
- זיהום קרקעות, עקב חלחול תשטיפי פסולת ותוצרי שריפתה אל הקרקע.
- פגיעה בנחלים ובים – במקרים רבים הפסולת מושלכת ונשרפת בתוך ערוצי נחל או סמוך להם, ובמקרים אחרים מתנקזות שאריות הפסולת ותוצרי שריפתה אל הנחלים עם בוא הגשמים.
- זיהום מי התהום – במיוחד באזורים בעלי רגישות הידרולוגית גבוהה, שבהם מחלחלים אל מי התהום תשטיפי הפסולת ותוצרי שריפתה, ובהם שאריות של מתכות כבדות.
- פליטת גזי חממה התורמים להתחממות כדור הארץ, בעיקר פחמן דו חמצני (CO₂) ובבעירות פנימיות – מתאן (CH₄).
- פגיעה בצומח ובנוף – במקרים רבים שריפות הפסולת יוצאות משליטה, שורפות חורש וצמחיה וגורמות נזקים כבדים וארוכי טווח לטבע.
- פגיעה בבעלי החיים – בטבע נחשפים בעלי החיים לתוצרי השריפות, דרך מערכת הנשימה או דרך מערכת העיכול.
- הפצת ריחות – אופי הריח מגוון והוא משתנה בהתאם לחומרים שמועלים באש: מריחות של עץ שרוף ועד לריחות כימיים חריפים.
- השחרת מבנים וציוד
- אובדן

⁴ מרשם פליטות לסביבה דו"ח שנתי, שנת דיווח 2024 (המשרד להגנת הסביבה, ספטמבר 2025).

נזקים בריאותיים

כפי שפורט לעיל, שריפות פסולת הן גורם פליטה עיקרי בישראל של **חלקיקים נשימים עדינים (PM_{2.5})**. חלקיקים אלו חודרים לעומק דרכי הנשימה והריאות, מעלים את שיעורי התחלואה הנשימתית והלבבית ופוגעים בתפקודי הריאות. ממחקר שנערך ע"י המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות עלה כי בשנת 2023 גרם מזהם זה למוות מוקדם של 4,699 בני אדם בישראל.⁵ על פי ארגון הבריאות העולמי, אין כל סף בטוח לחשיפה למזהמים אלו, ואוכלוסיות אחדות אף רגישות להם במיוחד: ילדים עד גיל 10, מבוגרים מעל גיל 64, נשים בהיריון ואוכלוסייה בעלת תחלואת רקע נשימתית ולבבית.⁶

הפסולת המועלית באש מגוונת, ומכילה בין היתר דלקים, צמיגים, אסבסט, פלסטיק, חומרי הדברה וניילונים. עם מגוון הרעלים העצום הנפלט לאוויר בשל השריפות נמנים, בין השאר, גם אלה:

- **דיוקסינים** – תרכובות כימיות עמידות לפירוק ורעילות מאוד. בחשיפה קצרה תרכובות אלו עלולות לפגוע בעור ובתפקודי הכבד, ובחשיפה ממושכת הן עלולות להוביל לפגיעה בהתפתחות עוברים ובפוריות, להפרעות הורמונליות, לבעיות במערכת החיסונית, לנזקים במערכת העצבים ולסרטן. הדיוקסינים חודרים לגוף דרך מערכות הנשימה והעיכול ונשארים בו לאורך שנים. הם גם שוקעים בקרקע, וחודרים לצמחייה שבני אדם ובעלי חיים ניזונים ממנה. דרך בעלי החיים הם מגיעים גם אל מוצרי החלב והבשר שאנו צורכים.⁷
- **פחמימנים ארומטיים רב-טבעתיים (PAH)** – תרכובות כימיות שחלקן ידועות כמסרטנות באופן ודאי ואחרות חשודות כמסרטנות (סרטן ריאות, קיבה ועור). בקרב בעלי החיים החשיפה אליהן מעלה את הסיכון למומים מולדים ולפגיעה במערכת החיסונית.⁸
- **תרכובות אורגניות נדיפות למעט מתאן (NMVOC)** – חומרים העלולים לגרום גירויים בעיניים, חוסר קואורדינציה, כאבי ראש, בחילות, תגובות עור אלרגיות, קוצר נשימה ואף פגיעות במערכת העצבים המרכזית, בכבד ובכליות. כמה מן החומרים (למשל בנזן) חשודים או אף ידועים כגורמי סרטן.⁹
- **פחמן חד חמצני (CO)** – בריכוזים נמוכים יכול לגרום כאבי ראש, סחרחורות, עייפות ובחילות.¹⁰
- **אדי חומרי הדברה** – עלולים לפגוע במערכת העצבים ולגרום סרטן.¹¹

⁵ ד"ר אילן לוי בסיוע ד"ר איזבלה קרקיס השפעות בריאותיות של זיהום אוויר בישראל – תמותה מוקדמת ואובדן שנות חיים (המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות, דצמבר 2024).

⁶ לשכת המדענית הראשית **חלקיקים** (המשרד להגנת הסביבה ושירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 2014).

⁷ לשכת המדענית הראשית **דיוקסינים פורנים** (המשרד להגנת הסביבה ושירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 2014).

⁸ לשכת המדענית הראשית **פחמימנים ארומטיים רב-טבעתיים** (המשרד להגנת הסביבה ושירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 2014).

⁹ לשכת המדענית הראשית **חומרים אורגניים נדיפים שאינם מתאן** (המשרד להגנת הסביבה ושירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 2014).

¹⁰ לשכת המדענית הראשית **פחמן חד חמצני** (המשרד להגנת הסביבה ושירותי בריאות הציבור במשרד הבריאות, 2014).

¹¹ שירי בס ספקטור שימוש בחומרי הדברה בחקלאות (הכנסת, מרכז המחקר והמידע, 2010).

ממחקר משנת 2019 עולה כי קיימת תחלואה עודפת של סרטן הלימפה בילדים מכפרים פלסטיניים בדרום-מערב הר חברון, שבהם מתבצעת שריפה של פסולת אלקטרונית.¹²

נזקים כלכליים

שריפות הפסולת גורמות נזקים כלכליים כבדים. על פי דוח מבקר המדינה משנת 2024 שצוין לעיל, העלות החיצונית המצטברת של נזקי תחלואה ותמותה לכלכלה ולחקלאות כתוצאה מזיהום אוויר חוצה גבולות שמקורו בשריפת פסולת פלסטינית מעורבת נאמדת בעד כ-1.06 מיליארד ש"ח בשנה והעלות החיצונית משריפת פסולת אלקטרונית נאמדת בלפחות כ-242 מיליון ש"ח בשנה. לעלויות שריפת הפסולת האלקטרונית יש להוסיף בין היתר אובדן הכנסות לקופת המדינה המוערך בכ-116 מיליון ש"ח בשנה, בשל מניעת האפשרות לניצול המתכות המצויות בה לטובת המשק הישראלי.

על עלויות אלו יש להוסיף את הנזקים הנגרמים משריפת פסולת מסוגים נוספים, כגון פסולת חקלאית או צמיגים, וכן את השריפות בלב יהודה ושומרון המרוחקות באופן יחסי מהקו הירוק ואינן נכללות בתחשיב זה.

גם פעולות הכיבוי עולות למדינה כסף רב. חלקן מתבצעות על ידי שירותי הכיבוי וחלקן על ידי קבלנים המועסקים מטעם קמ"ט איכות הסביבה לצורך כיבוי בעירות. על פי נתוני דוח המבקר העלות התפעולית הכוללת של כיבוי ומניעה של שריפות פסולת פלסטינית מעורבת שכיבתה יחידת קמ"ט איכות הסביבה ב-29 החודשים שבין ינואר 2021 למאי 2023 עלתה על 8.4 מיליון ש"ח.

כשלים

שריפות הפסולת הפיראטיות מתרחשות בשטחי יהודה ושומרון לפחות 20 שנה. עקב כשלון של כל הגופים האמונים על הטיפול בתופעה והתעלמות רבת שנים מהשלכותיה, הלכה התופעה והגיעה לממדים אדירים המקשים כיום על מיגורה.

למרות היקף התופעה והתמשכותה ממשלת ישראל לא גיבשה מעולם תוכנית אסטרטגית למיגור התופעה, ועקב כך היא לא הוציאה לפועל פתרונות מערכתיים למיגור שריפות הפסולת ביהודה ושומרון ולא הקצתה את המשאבים הנדרשים לטיפול בנושא. החלטה לגבש תוכנית אסטרטגית אמנם התקבלה בממשלה ביוני 2023 ובעקבותיה הוקם צוות בין משרדי והוקצו לו שישה חודשי עבודה¹³, אולם הצוות סיים את עבודתו ללא שהמלצותיו הוגשו או פורסמו.

בין משרדי הממשלה והרשויות הנושאים באחריות למחדל:

1. המנהל האזרחי

- המנהל האזרחי נכשל במשך שנים ארוכות בקידום תשתיות לטיפול בפסולת מסוגים שונים. שני אתרי הפסולת היחידים המשרתים כיום את האוכלוסייה הפלסטינית הם אתרים להטמנת פסולת מעורבת: זהרת אל פינג'אן (ליד ג'נין) הפועל משנת 2006 ואל מיניה (באזור

¹² Davis, J.-M., & Garb, Y. A strong spatial association between e-waste burn sites and childhood lymphoma in the West Bank, Palestine, Cancer Epidemiology, Volume 144, Issue 3 pp. 470-475. (פברואר 2019)

¹³ החלטה מספר 592 של הממשלה מיום 4/6/2023

בית לחם) הפועל מ-2014. כתוצאה מכך נותרו אזורים נרחבים ביהודה ושומרון ללא פתרונות לפסולת המיוצרת בהם. יש לציין כי הטמנה היא הטיפול הנחות ביותר בפסולת ופתרונות סביבתיים יותר כגון מחזור אינם זמינים ברחבי יהודה ושומרון.

- יחידת הפיקוח של המנהל האזרחי כמעט שאינה עוסקת באכיפת עבירות סביבה. כתוצאה מכך כמעט שאין ענישה כלפי העבריינים והשימוש בהחרמת כלי רכב נמוך מאוד ביחס לנדרש.
- דרכי הגישה לאתרי הפסולת הפיראטיים אינן נחסמות והעבריינים ממשיכים להזרים לשם את הפסולת כמעט באין מפריע.
- יחידת קמ"ט איכות הסביבה במנהל האזרחי קטנה מדי ועקב כך היא אינה מסוגלת לטפל באתרי הפסולת הפיראטיים בצורה משביעת רצון ולדאוג לסילוקם.
- יחידת דוד, שהיא חלק מיחידת קמ"ט איכות הסביבה, אחראית על מניעת הברחת פסולת במעברים, אולם היא קטנה מדי והיא אינה מסוגלת להיפרס בכל רגע נתון בכל אחד מהמעברים. כתוצאה מכך כמות הפסולת הנתפסת קטנה ביחס לכמות המוברחת מישראל לשטחי יהודה ושומרון.
- המנהל האזרחי אינו רושם את אירועי שריפת פסולת באופן מסודר ואינו עוקב אחר היקף התופעה לאורך זמן, לרבות מספר השריפות, מיקומן, כמות הפסולת הנשרפת וסוג הפסולת.

2. המשרד להגנת הסביבה

- המשרד להגנת הסביבה הוא הנושא באחריות הכוללת לשמירה על איכות האוויר של תושבי ישראל, אולם הוא מתנער מאחריותו זו בכל הקשור למפגעי פסולת בשטחי יהודה ושומרון ומטיל אותה על המנהל האזרחי ומשרד הביטחון.
- המשרד להגנת הסביבה לא העריך מעולם את כמויות הפסולת האלקטרונית המוברחת ממדינת ישראל ליהודה ושומרון ולא גיבש צעדים לצמצום הברחת הפסולת.
- המשרד להגנת הסביבה לא קידם במשך תקופה ארוכה צעדים להפחתת היקף פסולת הבניין המוברחת ממדינת ישראל ליהודה ושומרון ובכלל זה צעדים רגולטוריים. חוק פסולת בניין שהמשרד מקדם, ושיסייע במעקב אחר משאיות המובילות פסולת, "תקוע" זה תקופה ארוכה.
- על אף היקף שריפות הפסולת ביהודה ושומרון, רק שתי תחנות ניטור קבועות מוצבות באזור זה – באריאל ובאלון שבות – ולא מתבצעים דיגומי אוויר כדי למדוד מזהמי אוויר שאינם מנוטרים בתחנות הניטור. המשרד להגנת הסביבה אינו מביא בחשבון בדוחותיו את זיהום האוויר הנגרם לתושבי ישראל עקב שריפות פסולת ביהודה ושומרון.
- מוקד החירום של המשרד להגנת הסביבה אינו מקבל פניות באמצעים דיגיטליים ואינו ערוך לטפל בפניות או אף להזינן במערכת אם מתרחשים במקביל אירועי חירום אחרים. הוא אינו עוקב אחר הטיפול בדיווחים על שריפות פסולת המתקבלים במוקד, ואינו מעדכן את הפונה אליו על אופן הטיפול באירוע.

3. צה"ל

- צה"ל מציב את הטיפול בנושא בסדר עדיפות נמוך, וכתוצאה מכך הוא אינו מעורב באופן פעיל בליווי ובאבטחת הגורמים האזרחיים לצורך פעולות אכיפה וכיבוי בשטחי B או באתרים הממוקמים בשטחי C ושהגישה אליהם מתבצעת דרך שטחי B.

4. משטרת ישראל

- משטרת ישראל כמעט שאינה נוקטת באכיפה פלילית בנוגע להשלכת פסולת ושריפתה ביהודה ושומרון. רוב התיקים שנפתחים נסגרים ללא הגשת כתבי אישום.

5. כבאות והצלה

- שירותי הכבאות אינם פועלים לכיבוי שריפות פסולת בכלל שטחי C והם מתמקדים בשריפות הקרובות ליישובים הישראלים ביהודה ושומרון.
- חלק מאתרי הפסולת ביהודה ושומרון בוערים במשך שבועות ואף חודשים, מבלי שניגשים לכבות אותם.
- לכב"ה אין ידע מקצועי, כלים וכוח אדם כדי לכבות בעירות פנימיות באתרי פסולת. בלית ברירה מבוצעות העבודות לכיבוי בעירות פנימיות באמצעות קבלני עפר העובדים עבור יחידת קמ"ט איכות הסביבה אף שאין זה תפקיד היחידה. לקבלנים אלו אין את הידע המקצועי הנדרש לצורך כיבוי יעיל של האתרים.

6. משרד הבריאות

- משרד הבריאות אינו מעורב כלל באיסוף נתונים על תחלואה הנגרמת ממזהמים הנפלטים משריפות פסולת במדינת ישראל בכלל ובשטחי יהודה ושומרון בפרט והוא אינו מבצע מחקרים אפידמיולוגיים בנושא.

7. המשרד לשיתוף פעולה אזורי

- המשרד לשיתוף פעולה אזורי אינו מקדם שיתופי פעולה עם גורמים אזוריים לצורך קידום תשתיות לטיפול בפסולת.

פתרונות

כדי למגר את שריפות הפסולת בשטחי יהודה ושומרון יש לנקוט בפעולות שלהלן:

1. שיתוף פעולה בין משרדי

- א. מינוי גורם מתכלל לטיפול בשריפות הפסולת תחת משרד ראש הממשלה. תפקידו יהיה להוביל את הפתרונות ואת שיתופי הפעולה הנדרשים בין משרדי הממשלה השונים, בדגש על משרד הביטחון והמשרד להגנת הסביבה, לבחון באופן תקופתי את התקדמות יישום תוכניות העבודה, לפתור מחלוקות בין המשרדים ולדאוג להסרת חסמים המונעים את ביצוע התוכניות.

2. מיפוי המפגעים

- א. מיפוי רציף, על ידי יחידת קמ"ט איכות הסביבה, של כלל אתרי הפסולת הפיראטיים ביהודה ושומרון תוך שימוש בכלים טכנולוגיים ובאמצעי חישה מרחוק
- ב. מעקב שוטף אחר הפעילות באתרים ואחר סלילת דרכי גישה אליהם
- ג. רישום מסודר של כלל אירועי שריפת הפסולת ושל אופן הטיפול בהם

3. טיפול בפסולת

א. בטוח המייד:

- שינוע להטמנה, בישראל או בשטחי הרשות, של כל הפסולת הפלסטינית המעורבת המיוצרת באזורים שהפסולת בהם לא מטופלת

ב. בטוח הבינוני:

- הוצאת היתר בנייה לאתר ההטמנה ראמון
- תכנון והקמה, בהובלת המנהל האזרחי, של אתרים לטיפול בפסולת מזרמים שונים בפריסה גאוגרפית רחבה, בשיתוף גורמים בין-לאומיים ובמעורבות של המשרד להגנת הסביבה והמשרד לשיתוף פעולה אזורי. נוסף על אתרי הטמנה יש להקים מתקני מיון, מתקנים לטיפול בפסולת אורגנית ומתקנים להשבת אנרגיה מפסולת תוך עמידה בסטנדרטים המקובלים במערב.
- מתן תמריצים לגורמים מקומיים לצורך פינוי הפסולת החקלאית האורגנית (גזם) והלא אורגנית (פלסטיק חקלאי, אריזות)

ג. בטוח הארוך:

- הקפדה על תפעול נאות של האתרים תחת רגולציה מחמירה כדי שהאתרים לא ייצרו מפגעים סביבתיים

4. אכיפה וטיפול באירועים בזמן אמת

- א. הקמת יחידה ייעודית לטיפול במפגעים ולאכיפה, בדומה ליחידת ינשוף ברשות הטבע והגנים, הפועלת בתחומי מדינת ישראל, הקצאת משאבי כוח האדם והציוד הנדרשים לפעילות היחידה והוצאת הטיפול בנושא מיחידת הפיקוח של המנהל האזרחי
- ב. הקמת מנגנון של צה"ל שיספק מענה בזמן אמת לליווי צבאי של הגורמים האזרחיים המטפלים באירועים, לחסימת צירי הגישה לאתרי פסולת בלתי חוקיים ולהריסת מתחמי פסולת
- ג. פיתוח יכולות מקצועיות לכיבוי בעירות פנימיות על ידי כב"ה והקצאת המשאבים הנדרשים לשם כך
- ד. כיבוי מידי של כל שריפת פסולת, גם אם האיום הנשקף ממנה על חיי אדם אינו מידי
- ה. הקצאת כוח אדם ליחידת קמ"ט איכות הסביבה כדי לאפשר לה לסלק כל אתר פסולת פיראטי חדש מיד עם היווצרו
- ו. תגבור משאבי כוח האדם של יחידת דוד הפועלת למניעת הברחת פסולת במעברים באופן שכלל המעברים יהיו מאוישים על ידי פקחי היחידה בכל רגע נתון

- ז. הפעלת אכיפה פלילית על ידי משטרת ישראל בכל הקשור להשלכת פסולת ושריפתה באזורים הנתונים תחת אחריותה
- ח. הרחבת השימוש בכלים ויכולות טכנולוגיים על ידי כלל גורמי האכיפה
- ט. הקצאת תקני כוח אדם ייעודיים לצורך הגשת כתבי אישום נגד עברייני פסולת – חוקרים ותובעים במסגרת משטרת ישראל ויחידת קמ"ט איכות הסביבה
- י. חיזוק יכולותיו של מוקד החירום של המשרד להגנת הסביבה ושל ממשקי הפעולה שלו עם הגורמים בשטח, לרבות עם גורמים אזרחיים
- יא. הידוק הקשר עם הרשות הפלסטינית לצורך טיפול באירועי שריפות פסולת בשטחי A ו-B
- יב. הפעלת הצבא במקרים מיוחדים לצורך טיפול במפגעי שריפות בשטחי A ו-B

5. חקיקה ורגולציה

- א. קביעת צו אלוף שיאפשר השבתה מנהלית של רכבים המעורבים בעבירות פסולת
- ב. השלמת חקיקתו של חוק פסולת בניין כדי לאפשר מעקב אחר רכבים המבריחים פסולת מישראל לשטחי יהודה ושומרון, והרחבת החוק לכלל זרמי הפסולת

6. מדידת איכות האוויר וניטור תחלואה

- א. פריסת תחנות ניטור נוספות ברחבי יהודה ושומרון. יש לפרוס את התחנות סמוך למוקדים ידועים של שריפות פסולת ועליהן להיות מותאמות לניטור המזהמים הרלוונטיים
- ב. דיגומים תקופתיים של האוויר והקרקע בקרבת מוקדי שריפות ידועים
- ג. איסוף נתוני תחלואה על ידי משרד הבריאות וביצוע מחקר אפידמיולוגי